

แบบประเมินบทความวิจัย
การประชุมวิชาการระดับชาติ “การศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ครั้งที่ 6” ประจำปี 2565
วันศุกร์ที่ 27 พฤษภาคม 2565 (ผ่านระบบออนไลน์)

1. ชื่อบทความ : อิทธิพลการจตุรูปเลขของ “แม่น้ำหนึ่ง” ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อขายที่ดินของกลุ่มแฟนคลับ
2. หัวข้อการประเมินบทความ

รายการประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	ผ่าน	ผ่านและแก้ไข	ไม่ผ่าน	
1. บทคัดย่อภาษาไทย	✓			
2. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	✓			
3. บทนำ	✓			
4. วัตถุประสงค์การวิจัย	✓			
5. สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)	✓			
6. วิธีดำเนินการวิจัย		✓		- เพิ่มเครื่องมือและวิธีเก็บข้อมูลให้เป็น 2 ส่วนเหมือนกัน สังเกตและสัมภาษณ์ - ควรเพิ่มตัวแปรในการศึกษา ทั้งในส่วน of สังเกตและสัมภาษณ์ให้ชัดเจน เนื่องจากใช้คำว่าอิทธิพล แต่ในบทความยังไม่เห็นตัวแปรหรือปัจจัยที่เป็นอิทธิพล
7. ผลการวิจัย		✓		ผลการวิจัย สรุปผล และอภิปรายยังไม่เห็นประเด็นที่แสดงอิทธิพลที่มีผลต่อกันที่ชัดเจน
8. สรุปผลการวิจัย		✓		
9. อภิปรายผล		✓		
10. ข้อเสนอแนะ		✓		- เอาคำอธิบายของ template ออก - ข้อเสนอเชิงนโยบายต้องระบุให้ชัดว่าใครเป็นผู้ดำเนินการ อย่างไร เพื่อให้เกิดอะไร
11. เอกสารอ้างอิง		✓		ตรวจสอบอ้างอิงในเนื้อหาให้ตรงกับท้ายบทความ
12. องค์กรความรู้ใหม่และคุณค่าทางวิชาการ	✓			

ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

- ☐ 1) บทความผ่านเกณฑ์
- ✓ ☒ 2) บทความผ่านเกณฑ์ แต่ต้องแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
- ☐ 3) บทความไม่ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินบทความวิจัย
การประชุมวิชาการระดับชาติ “การศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ครั้งที่ 6” ประจำปี 2565
วันศุกร์ที่ 27 พฤษภาคม 2565 (ผ่านระบบออนไลน์)

1. ชื่อบทความ : อิทธิพลการจตุรูปเลขของ “แม่น้ำหนึ่ง” ที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมการซื้อ ออห่วยใต้ดินของกลุ่มแฟนคลับ

2. หัวข้อการประเมินบทความ

รายการประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	ผ่าน	ผ่านและแก้ไข	ไม่ผ่าน	
1. บทคัดย่อภาษาไทย		/		ดูในบทคัดย่อภาษาไทย
2. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		/		ดูในบทคัดย่อภาษาอังกฤษ
3. บทนำ		/		ดูในบทนำ
4. วัตถุประสงค์การวิจัย		/		ดูในวัตถุประสงค์การวิจัย
5. สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)		/		ดูในสมมติฐานการวิจัย
6. วิธีดำเนินการวิจัย	/	/		ดูในวิธีดำเนินการวิจัย
7. ผลการวิจัย	/			
8. สรุปผลการวิจัย	/			ดี
9. อภิปรายผล	/			
10. ข้อเสนอแนะ	/			
11. เอกสารอ้างอิง	/			
12. องค์กรความรู้ใหม่และคุณค่าทางวิชาการ	/			

ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

- ☒ 1) บทความผ่านเกณฑ์
☐ 2) บทความผ่านเกณฑ์ แต่ต้องแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
☐ 3) บทความไม่ผ่านเกณฑ์

อิทธิพลการจตุรูปเลขของ “แม่น้ำหนึ่ง” ที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมการซื้อขายที่ดินของกลุ่มแฟนคลับ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลการจตุรูปเลขของแม่น้ำหนึ่ง และศึกษาพฤติกรรมการซื้อขายที่ดินของกลุ่มแฟนคลับแม่น้ำหนึ่ง โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ อาศัยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแฟนคลับของแม่น้ำหนึ่งที่สุ่มแบบตามความสะดวก จำนวน 10 คน

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์เป็น ชาย 5 คน และหญิง 5 คน มีอายุเฉลี่ย 30 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพค้าขาย พนักงานบริษัทเอกชน พนักงานร้านอาหารและรับจ้าง ทั้งนี้อิทธิพลการจตุรูปเลขของแม่น้ำหนึ่ง มาจากสื่อสังคม คือ เฟซบุ๊ก และ Tiktok รวมถึงปากต่อปาก สำหรับพฤติกรรมการซื้อขายที่ดินของกลุ่มแฟนคลับแม่น้ำหนึ่งนั้น พบว่า เกิดขึ้นจากความต้องการของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือ การยอมรับ ความเชื่อใจและไว้วางใจในตัวบุคคลที่ไปหวย (แม่น้ำหนึ่ง) รวมถึงความเชื่อจากบุคคลใกล้ชิด เช่น เพื่อน แฟน นอกจากนี้แล้วบุคคลภายนอก อาทิ คนรอบข้าง นับได้ว่าไปอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อขายที่ดินเช่นกัน

สังคมในปัจจุบันอันประกอบด้วยความไม่แน่นอน ความไม่มั่นใจ ความซับซ้อน และความคลุมเครือ เป็นสิ่งเร้าและสร้างความเปราะบางให้กับประชากรส่วนใหญ่ ยิ่งไปกว่านั้นสื่อต่างๆ ที่เข้าถึงได้ง่ายจึงทำให้บางกลุ่มคนสามารถสร้างตัวตนและส่งผลกระทบต่อความเชื่อ วิธีคิด ทศนคติตลอดจนนำไปสู่พฤติกรรมบางอย่างได้โดยง่าย

คำสำคัญ: หวยที่ดิน, การพนัน, ความเชื่อ, แม่น้ำหนึ่ง, แฟนคลับ

The Influence of “Mae Nam-Nueng” Lotto Incense Burning that Affects Underground Lotto Purchasing Behavior of the Fan Club

ABSTRACT

This research aimed to study the influence of “Mae Nam-Nueng” lotto incenses burning and examine the underground lottery purchasing behavior of the fan club. This qualitative study was based on in-depth interviews and non-participant observation of 10 fans of Mae Nam-Nueng, using convenient sampling.

The results found that the interviewees were five males and five females, with an average age of 30 years old. Most held bachelor’s degrees. Their occupations included trader, company employees, restaurant employees, and freelancers. The influence of “Mae Nam-Nueng” lotto incenses burning comes from social media such as Facebook and Tiktok, including word of mouth. As for the underground lottery purchasing behavior, it was found that the interviewees relied upon “Mae Nam-Nueng” due to perceived credibility, acceptance, and trust. Besides, other individuals that also had a strong influence were the people around the purchasers, including friends and girlfriends/boyfriends.

The volatility, uncertainty, complexity, and ambiguity nowadays act as stimuli to create vulnerabilities in the population. Moreover, various easily accessible media has made it possible for some people to create their own identity to influence other people’s beliefs, ways of thinking, attitudes, and specific behaviors.

Keywords: underground lottery, gambling, belief, Mae Nam-Nueng, fan club

บทนำ

สถานการณ์ความยากจนของประเทศไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา แต่ทว่าเป็นเพียงภาพรวม และส่วนใหญ่ใช้การวิเคราะห์เชิงสถิติเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่สามารถอธิบายความเป็นพลวัตของความยากจนเพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและตรงประเด็น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ปัญหาดังกล่าวจึงก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำเรื้อรังและความเปราะบางในสังคมไทย

มีการกล่าวหยอกเล่นกันว่า “วันที่ 1 และ 16 ของทุกเดือน เป็นวันสำคัญทางเศรษฐกิจของคนไทย” นั่นเพราะเป็นวันหวยออก ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 กล่าวถึง “หวย” ไว้ 2 ความหมาย คือ หวย ก ข และสลากกินแบ่ง (รัตติกาล ศรีอำไพ, 2565)

สำหรับ “หวยใต้ดิน” นั้น มีวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงตัวตนควบคู่กับสลากกินแบ่งรัฐบาลมาเป็นเวลา ยาวนานนับร้อยปี (ประยุทธ์ สิทธิพันธ์, 2524 อ้างถึงใน ดวงกมล ดีพันธ์, 2557) อีกทั้งเป็นการพนันที่ใน ปี พ.ศ. 2564 คนไทยนิยมเล่น สูงถึง 17.32 ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2558 ประมาณ 8.31 แสนคน ยิ่งไปกว่านั้นในจำนวนนี้เป็นนักพนันหน้าใหม่ 2.75 แสนคน (นวลน้อย ตริรัตน์, 2564) จากข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าหวยใต้ดินเป็นสิ่งที่คนในสังคมไทยรู้จักคุ้นชินเป็นอย่างดีและมีการเพิ่มขึ้นในกลุ่มผู้เล่นหน้าใหม่อีกด้วย

“แม่น้าหนึ่ง” หรือ นางสาวภรดา ธนโชติจินดา อาศัยอยู่หอพักแห่งหนึ่งในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีฐานะยากจน มานานถึง 10 ปี จนกระทั่งเป็นเจ้าแม่ไ้หวย ด้วยการจุด “ธูปปู่” พร้อมกับโช้วเลขเด็ดให้เป็นທີ່ประจักษ์ ไ้เลขเสี่ยงทาย จนทำให้ถูกหวยติดกันหลายครั้ง จึงทำให้มีฐานะที่ดีขึ้น สามารถเก็บเงินมาซื้อที่ดินได้เป็นจำนวนมาก พร้อมกับสร้างบ้าน สร้างองค์พญานาคขนาดใหญ่ (ไอเอ็นเอ็นนิวส์, 2564) ซึ่งกลายเป็นความหวังของผู้คนในช่วงวันประกาศผลสลากกินแบ่งรัฐบาล ด้วยกระแสความนิยมของแม่น้าหนึ่ง จึงเกิดกลุ่มแฟนคลับคอยติดตามและเริ่มมีพฤติกรรมไปในทางเดียวกัน

เมื่อเกิดกลุ่มแฟนคลับแม่น้าหนึ่งขึ้น ทำให้เกิดค่านิยมในการซื้อหวยใต้ดินของกลุ่มแฟนคลับ การตามเลขเด็ดที่แม่น้าหนึ่งได้ทำการจุดธูปเลขเสี่ยงโชคหรือการไ้หวยเพื่อนำเลขที่ได้จากธูปมาเผยแพร่ให้กลุ่มแฟนคลับ ในการวิจัยครั้งนี้จึงพยายามทำความเข้าใจอิทธิพลการจุดธูปเลขของแม่น้าหนึ่งรวมถึงพฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินของกลุ่มแฟนคลับแม่น้าหนึ่งเพื่อนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการเล่นและการลด ละ เลิกการพนันที่ผิดกฎหมายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลการจุดธูปเลขของแม่น้าหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเล่นหวยใต้ดินของกลุ่มแฟนคลับแม่น้าหนึ่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ อาศัยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยในรายละเอียดแต่ละประเด็นสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตามที่สมาชิกกลุ่มแฟนคลับในเฟซบุ๊ก (Facebook) ของแม่น้าหนึ่ง มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 52,000 คน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenient Sampling) โดยคัดเลือกจากผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิกดังกล่าว 3 เดือนขึ้นไป เป็นผู้ที่น่าสนใจ มีการติดตามอย่างสม่ำเสมอ และอนุญาตยินยอมให้ดำเนินการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นลักษณะคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยมีคำถาม 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 คำถามรายละเอียดส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ประเด็นที่ 2 ข้อมูลรายละเอียด การติดตาม ความเชื่อเกี่ยวกับ “แม่น้ำหนึ่ง” และประเด็นที่ 3 พฤติกรรมการซื้อหวย การเล่น หวยและการถูกรางวัล โดยตรวจสอบคุณภาพแบบสามเส้า ทั้งจากวัตถุประสงค์ เนื้อหาและผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในเบื้องต้นผู้วิจัยเริ่มด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการเข้าไปในเฟซบุ๊กของกลุ่มแฟนคลับแม่น้ำหนึ่ง และสังเกตเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม จากนั้นจึงดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 คน ก่อนการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุญาตและขอความยินยอมจากผู้ให้สัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพรรณนา พร้อมทั้งใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูล มาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างผลสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่ รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ คือ (1) ลักษณะทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ (2) อิทธิพลการจัดรูปแบบของ แม่น้ำหนึ่ง (3) พฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินของกลุ่มแฟนคลับแม่น้ำหนึ่ง ดังมีรายละเอียด คือ

(1) ลักษณะทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

จากลักษณะทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 10 คน พบว่า เป็นชาย 5 คน หญิง 5 คน อายุเฉลี่ย 30.1 ปี มีการศึกษา ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงระดับปริญญาตรี ทว่าส่วนใหญ่ (6 คน) มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอาชีพที่หลากหลาย รวมถึงไม่ได้ประกอบอาชีพ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์	เพศ	อายุ	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อเดือน (บาท)
A1	ชาย	25	มัธยมศึกษาปีที่ 6	พนักงานร้านกาแฟ	13,000
A2	หญิง	46	ประถมศึกษาปีที่ 6	รับจ้าง	ไม่แน่นอน
A3	ชาย	25	ปริญญาตรี	พนักงานร้านชา	13,000-15,000
A4	ชาย	32	มัธยมศึกษาปีที่ 3	ส่วนตัว	13,000-15,000
A5	ชาย	24	มัธยมศึกษาปีที่ 6	พนักงานประจำ	12,000
A6	หญิง	28	ปริญญาตรี	พนักงานบริษัทเอกชน	18,900
A7	หญิง	32	ปริญญาตรี	ค้าขาย	10,000-15,000
A8	หญิง	22	ปริญญาตรี	พนักงานร้านกาแฟ	8,000-9,000
A9	หญิง	22	ปริญญาตรี	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	5,000
A10	ชาย	45	ปริญญาตรี	ค้าขาย	30,000-40,000

ที่มา: ผู้วิจัย, 2565

(2) อิทธิพลการจตุรูปเลขของแม่น้ำหนึ่ง

การรู้จักแม่น้ำหนึ่งของผู้ให้สัมภาษณ์มีที่มาคล้ายคลึงกัน โดยส่วนใหญ่รู้จักแม่น้ำหนึ่งจากสื่อสังคมต่างๆ คือ เฟซบุ๊ก และ Tiktok ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนรู้จักแม่น้ำหนึ่งจากการที่มีบุคคลอื่นเล่าให้ฟัง บอกต่อหรือปากต่อปากนั่นเอง โดยเป็นการบอกเล่าต่อกันในกลุ่มเพื่อนและคนในครอบครัว

“เห็นแม่น้ำหนึ่งตามสื่อโซเชียลค์บ ตามข่าว tiktok”

(A1, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2565)

“รู้จักจากใน tiktok ค่ะ เห็นคนแชร์กันเยอะมาก ว่าไปห่วยแม่น เลยลองติดตามดู..”

(A8, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2565)

“รู้จักแม่น้ำหนึ่งจากเฟซบุ๊กและแม่.. แม่ส่งมาให้ดูว่าคนนี้ไปห่วยแม่น”

(A9, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2565)

ในเรื่องของความเชื่อการจตุรูปเลข ซึ่งหมายถึงการไปห่วยของแม่น้ำหนึ่งนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเชื่อในเรื่องของการจตุรูปเลขมาก โดยเป็นความเชื่อของแต่ละบุคคล เนื่องจากเมื่อได้นำไปเสี่ยงโชคแล้วถูกรางวัล อย่างไรก็ตามในช่วงแรกมีบางส่วนที่เชื่อตามบุคคลอื่น สำหรับเหตุผลต่อความเชื่อนั้น มาจากการถูกรางวัล อย่างไรก็ตามมีบางรายที่คิดว่าเป็นเพียงความบังเอิญเช่นกัน

สำหรับความต่อเนื่องในการเชื่อถือแม่น้ำหนึ่งนั้น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนก็ไม่ได้เชื่อทุกครั้ง สืบเนื่องมาจากการถูกรางวัลเป็นสำคัญ กล่าวคือ หากนำไปเสี่ยงโชคแล้วถูกรางวัล ผู้ให้สัมภาษณ์ยังเชื่อถือ ทว่าหากนำไปเสี่ยงโชคแล้วถูกไม่รางวัล ความเชื่อก็จะแปรเปลี่ยนไป

“เชื่อนะคะแต่ก็เป็นความเชื่อส่วนบุคคลเพราะเคยจตุรูปเลขแล้วไปซื้อก็ถูก”

(A7, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2565)

“เชื่อแต่ไม่ทั้งหมด แต่ก็ไม่ได้ขัดขวางทางความคิด”

(A3, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2565)

การตัดสินใจที่จะซื้อหวยตามแม่น้ำหนึ่งเป็นอีกหนึ่งอิทธิพลของแม่น้ำหนึ่ง โดยส่วนใหญ่มีการตัดสินใจเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อได้มีโอกาสเห็นการจตุรูปเลขของแม่น้ำหนึ่งในการไปห่วย จากนั้นได้นำไปเสี่ยงโชคแล้วถูกรางวัลติดต่อกันหลายงวด และมีบุคคลอื่นๆ ทำตามแบบอย่างมากมาย จึงเป็นเหตุให้ตัดสินใจที่จะเล่นหวยตามแม่น้ำหนึ่ง

“ตั้งแต่ที่ตามมา ก็ถูกนะค่ะ ถูกไปน่าจะ 4-5 งวด เพราะบางงวดก็ไม่ทันได้ตาม”

(A8, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2565)

การติดตามแม่น้ำหนึ่งเป็นอีกส่วนหนึ่งในอิทธิพลของแม่น้ำหนึ่งเช่นกัน ผู้วิจัยได้สอบถามผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับระยะเวลาในการติดตามแม่น้ำหนึ่ง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีความคิดที่จะติดตามต่อไป จนกว่าจะเริ่มไม่แม่น หรือไม่ถูกหวยแล้ว ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งคิดว่าจะไม่ติดตามแล้ว หรืออาจจะเลิกติดตามในเร็วนี้ โดยเหตุผลที่ว่า เล่นตามไม่ทันเลขอื่น เป็นต้น

(3) พฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินของกลุ่มแฟนคลับแม่น้ำหนึ่ง

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินเกือบจะทุกงวด โดยมีเหตุผล อาทิ ความต้องการของตนเอง การกระทำตามแบบคนรอบข้าง มีสิ่งยั่วยุหรือโน้มน้าวให้เกิดพฤติกรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(3.1) สาเหตุที่เล่นหวย

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นแฟนคลับแม่น้ำหนึ่งซื้อหวยเนื่องจาก ความต้องการเงินรางวัล ได้ลุ้น เพื่อความสนุก คลายเครียด ตามเพื่อนที่ทำงาน หรือตามความเชื่อ อย่างไรก็ตามการกระทำตามแบบอย่างของผู้อื่นนั้นต้องมีการถูกรางวัลก่อน ผู้ให้สัมภาษณ์จึงอยากเล่นหวยเพื่อหวังที่จะมีโชคเหมือนบุคคลที่เป็นแบบอย่าง

“เห็นเพื่อนถูกหวยบ่อย เลยอยากถูกบ้าง อยากมีโชค”

(A6, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2565)

“เริ่มเล่นหวยจากเพื่อน แต่ส่วนตัวก็ชื่นชอบ การเล่นหวยเพราะอยากเอาเงินที่ถูกหวยมาซื้อของที่อยากได้ แล้วก็สนุกดี เวลาได้ลุ้น”

(A8, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2565)

“เห็นแฟนถูก อยากถูกบ้าง”

(A9, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2565)

(3.2) ระยะเวลาการเล่นหวย

พฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินของกลุ่มแฟนคลับแม่น้ำหนึ่ง ส่วนใหญ่เริ่มซื้อหวยได้ไม่นานมากนัก ซึ่งอยู่ในช่วง ระยะเวลา 0-7 ปี

“เกือบ 2 ปีแล้วจะ เกือบทุกงวดเลยนะ เพื่อนที่ทำงานชวนเล่น”

(A6, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2565)

“เริ่มเล่นหวยไม่นานค่ะ ยังไม่ถึงปี ลองเล่นตามๆ เพื่อน”

(A7, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2565)

“เริ่มเล่นมาตั้งแต่มัธยม แต่ในช่วงนั้นยังไม่มีรายได้ เลยมีการเล่นหวยบ้าง ไม่บ่อย แต่พอเข้ามาหาเลี้ยงมีงาน ทำ ทำให้มีเงินมาเล่นหวยบ่อยขึ้น”

(A8, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2565)

(3.3) ความถี่ในการเล่นหวย

ความสม่ำเสมอในการเล่นหวยของกลุ่มแฟนคลับแม่น้ำหนึ่งนั้น บางคนเล่นทุกงวด ในขณะที่บางคนนานๆ เล่นที หรือเล่นงวดเว้นงวด

“เล่นเกือบทุกงวดเลย อยู่กับเพื่อนที่ชอบเล่นหวยเพื่อนก็ชวนซื้อ”

(A6, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2565)

“เล่นทุกงวดเลยคับ ถ้ามีโอกาส”

(A3, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2565)

“พอมิเงินก็เล่นบ่อยขึ้น”

(A8, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2565)

(3.4) การถูกรางวัล (ถูกหวย)

ส่วนใหญ่กลุ่มแฟนคลับแม่น้ำหนึ่งมีการถูกรางวัลบ่อยครั้งเกือบทุกคน

“ถูกประมาณ 3-4 ครั้งจะถูกลูก”

(A2, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2565)

“เคยถูกรับ 3 ตัว”

(A3, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2565)

“ก็ถูกร้อย ๆ น้ำ ถูกไม่กี่บาท พอมิคำชนม”

(A8, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2565)

สรุปผลและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลการจูดรูปเลขของ “แม่น้ำหนึ่ง” พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จักแม่น้ำหนึ่งจากสื่อสังคม รวมถึงส่วนใหญ่ซื้อหวยตามแม่น้ำหนึ่ง สืบเนื่องจากการยอมรับ ความไว้วางใจในตัวบุคคลที่ไ้หวย (แม่น้ำหนึ่ง) ซึ่งเป็นหนึ่งในความเชื่อสอดคล้องกับงานศึกษาวิจัยของ จิตติมน สื่อเสาวลักษณ์ (2556) เรื่อง พฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินของประชาชนในตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า คนมักจะซื้อหวยใต้ดินกับคนเดินโพยและมีหลักในการซื้อหวยใต้ดินจากข่าวลือ ความเชื่อจากแหล่งไ้หวย

มิทเชล เมย์ ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ได้กล่าวไว้ว่า หากบุคคลกำหนดหรือมีความเชื่อว่า สถานการณ์ใดเป็นความจริงมันก็จะจริงตามนั้น ใครเชื่อว่าสิ่งใดจะเป็นอย่างไร ผลดีจะเป็นอย่างนั้น (กาญจนวรรณ บุญอินทร์, 2562) เช่นเดียวกับการที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเชื่อว่าแม่น้ำหนึ่งไ้หวยแม่นหลายครั้ง จึงเลือกที่จะเชื่อและทำตาม โดยมีความมั่นใจว่าตนจะถูกรางวัล ภายหลังจากนั้นเมื่อถูกรางวัล จึงเล่นหวยต่อและติดตามแม่น้ำหนึ่ง สืบเนื่องจากการมีความเชื่อและไว้วางใจรวมไปถึงได้ประโยชน์และเล็งเห็นถึงคุณค่าและผลดีตามมา

นอกจากนี้แล้วจากที่ได้สังเกตประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นแฟนคลับของแม่น้ำหนึ่งมีความเชื่อในเรื่องอื่นๆ ด้วยเช่นกัน อาทิ ความเชื่อเกี่ยวกับความฝัน โดยบางคนฝันเห็นเลขเดียวกันกับที่แม่น้ำหนึ่งจูดรูปเลข ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะของคน และความเชื่อเกี่ยวกับเลขดี เลขร้าย โดยบางคนจะเลือกเล่นหวยโดยเลขนั้นจะต้องเป็นเลขที่ถูกใจจึงจะเล่นตามด้วย เป็นต้น

โดยปกติแล้วมีหลายสิ่งที่พิสูจน์ได้หรือความเป็นวิทยาศาสตร์ซึ่งทำให้นักชนุชมีความเข้าใจ มีเหตุผลในการอธิบายสิ่งต่างๆ รอบตัว อย่างไรก็ตามในอีกทางหนึ่งย่อมมีสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้เช่นเดียวกัน (กรกช ฉัตรทัศนดี และพิทักษ์ ศิริวงศ์, 2560) ในกรณีนี้ คือ “การจูดรูปเลข” ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ว่า ทำไม่ถึงออกเลขมาตรงกับที่จูดรูปเลข ดังนั้นเมื่อไม่มีคำอธิบายเป็นสิ่งที่เร้นลับ ก่อให้เกิดความสับสน จึงนำไปสู่ความเชื่อหรือสร้างความคิดเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้ไว้เป็นทุน ทั้งนี้เมื่อได้ประพฤติปฏิบัติตามแล้วก่อให้เกิดผลดีตามมา ย่อมก่อให้เกิดความเชื่อต่อสิ่งนั้นฝังแน่นต่อไปโดยมองว่าสิ่งเหล่านั้นถูกต้อง

สำหรับพฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินของกลุ่มแฟนคลับแม่น้ำหนึ่งนั้น ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์จะมีการซื้อหวยใต้ดินตามแฟน/เพื่อนที่ทำงาน เห็นเขาถูกรางวัลเลยอยากถูกบ้าง พฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินของผู้ให้สัมภาษณ์เกิดขึ้นจากความสมัครใจ ในบางครั้งมีแรงจูงใจจาก เพื่อน แฟน คนรอบข้าง สิ่งเร้าต่างๆ ความเชื่อและการบอกไ้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับ

พฤติกรรมรวมหมู่ของกลุ่มคน ทั้งนี้เมื่อบุคคลได้กระทำสิ่งใดเกิดขึ้นพร้อมทั้งขยายผลและแสดงให้เห็นว่าเกิดผลประโยชน์ต่อตนเอง มีเศรษฐฐานะที่ดีขึ้นในเชิงประจักษ์ ย่อมทำให้ผู้อื่นสนใจนำไปสู่การปฏิบัติตามกัน

อย่างไรก็ดีพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในกรณีนี้เป็นเพียงชั่วคราว รวมถึงเกิดขึ้นและสิ้นสุดในระยะเวลาอันรวดเร็ว เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองแล้วก็จะสลายตัวไป สืบเนื่องจากการออกรางวัลกำหนดไว้ที่ 2 ครั้งต่อเดือน ดังนั้นพฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินของกลุ่มแฟนคลับจะเกิดขึ้นเพียง 1-2 ครั้งเท่านั้น หากครั้งใดถูกรางวัล สามารถนำไปสู่แรงจูงใจให้ซื้อในครั้งต่อไปเรื่อย โดยจากการให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ พบว่า มีการถูกรางวัลบ้างเป็นครั้งคราว

ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า “เศรษฐกิจ (เงิน)” “ความสนุก” “การได้ลุ้นรางวัล” เป็นเหตุผลสำคัญที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม การซื้อหวยใต้ดิน ซึ่งจะสอดคล้องกับงานศึกษาของ ชีรนุช พุคศักดิ์ศรีจิร และศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2557) ทั้งนี้มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาล้วนต้องการมีสถานภาพฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสู่ทุนนิยมที่เน้นวัตถุนิยม ยิ่งไปกว่านั้นในปัจจุบันความรวดเร็วถือเป็นสิ่งสำคัญ จึงทำให้หลายคนมีวิถีชีวิตและพยายามประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว จึงเป็นไปได้อย่างสูงว่าการลงทุนเสี่ยงโชคในลักษณะนี้จึงเป็นตัวเลือกหนึ่งที่ตอบสนองเป้าประสงค์ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากคำกล่าวในอดีตที่ว่า “คนจนเล่นหวย คนรวยเล่นหุ้น” เมื่อมาถึงยุคที่เรียกว่า VUCA แล้ว คนที่เล่นหวยมิได้เป็นคนจนอีกต่อไป แต่การเล่นหวยได้ขยายไปสู่กว้างทุกกลุ่มคนและทุกระดับ วิธีการในการแก้ไขกับความท้าทายนี้ควรเริ่มจากการลด ละ และเลิกการพนันเหล่านี้ หรืออาจปรับจากหวยใต้ดินให้ขึ้นมาอยู่บนดิน ปรับราคาให้ผู้เล่นได้เข้าถึง ได้ลุ้นและได้เสี่ยงตามที่งานวิจัยนี้ได้ระบุไว้ เป็นต้น

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเล่นเสี่ยงโชคหรือการพนันที่ผิดกฎหมาย ควรอาศัยความเชื่อที่ถูกต้องและเหมาะสม มีการให้ความรู้และข้อมูลที่ทำให้ประชากรไทยมีการใคร่ครวญและตระหนักเกี่ยวกับความเชื่อในรูปแบบต่างๆ ยิ่งไปกว่านั้นควรจัดให้มีกฎหมายที่ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

“แม่น้ำหนึ่ง” ซึ่งเป็นบุคคลที่จัดอยู่ในกลุ่ม “ผู้มีอิทธิพล” (Influencer) โดยมีอิทธิพลและเป็นขวัญใจผู้เสี่ยงโชคด้าน หวย หากสามารถเพิ่มเนื้อหาสาระที่ทำให้ประชากรตระหนักด้านความเสี่ยง หรือเพิ่มผู้มีอิทธิพลทางด้านความคิด และความเชื่ออย่างสร้างสรรค์ รวมไปถึงผู้มีอิทธิพลกลุ่มนี้สามารถเข้าถึงประชากรในทุกระดับ ย่อมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในสังคมได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. อาจมีการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลให้มากขึ้น รวมถึงจำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็นรุ่นวัย (Generation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย สามารถนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมและความเชื่อได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นบุคคลทั่วไปที่อยู่หรือไม่ได้อยู่ในกลุ่มแฟนคลับแม่น้ำหนึ่ง เป็นต้น

2. ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในกลุ่มหรือบุคคลที่เป็น “ผู้มีอิทธิพล” (Influencer) บุคคลอื่นๆ และในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ โชคลาง พฤติกรรมที่อยู่เหนือธรรมชาติ เพื่อให้นักศึกษามีความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

3. ศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศเกี่ยวกับอิทธิพลรวมไปถึงผู้มีอิทธิพลกับเรื่องการพนันหรือสิ่งที่มีลักษณะคล้าย เพื่อนำมาปรับใช้และเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรกช ฉัตรพันธุ์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2560). ที่มาของตัวเลข การตีความหมายและพฤติกรรมกรรมการซื้อหวยใต้ดินของผู้สูงอายุ ในอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เพชรบุรี. มหาวิทยาลัยศิลปากร. อุดสาเนา.
- กาญจนาวรรณ บุญอินทร์. (2562). พฤติกรรมการเล่นหวยเถื่อนของนักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรี. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม). ชลบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา. อุดสาเนา.
- ฐิตินัน สือเสาวลักษณ์. (2556). พฤติกรรมการซื้อหวยใต้ดินของประชาชนในตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. (ปริญญาานิพนธ์การบริหารทั่วไป). ชลบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. อุดสาเนา.
- ดวงกมล ดีพันธุ์. (2557). หวยใต้ดินในสังคมไทย. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. อุดสาเนา.
- นวนน้อย ตรีรัตน์. (2564). รายงานสถานการณ์การพนันในสังคมไทย ปี 2564. สืบค้น 10 ธันวาคม 2564, จาก http://www.gamblingstudy-th.org/document_book/169/1/3/cgs-national-survey-2564/
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2565). หวย. สืบค้น 30 มกราคม 2565, จาก [http://www.egacy.orst.go.th/?knowledge=](http://www.egacy.orst.go.th/?knowledge=หวย-๑๘-พฤษภาคม-๒๕๕๓)
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สืบค้น 1 ตุลาคม 2564, จาก https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=develop_issue
- ไอเอ็นเอ็นนิวส์. (2564). แม่น้ำหนึ่ง คือใคร? ทำไมคอหวยถึงติดตาม. สืบค้น 12 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.innnews.co.th/lottery/news117641/>